

Ügyszám: **6/B/1993**
Keltezés: **Budapest, 1993.06.01 12:00:00 de.**
Előadó bíró: **Zlinszky János Dr.**
Közlöny információ:
AB közlöny: **II. évf. 6-7. szám**

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányosságának utólagos vizsgálatára benyújtott és egyesített indítványok tárgyában meghozta a következő

határozatot:

Az Alkotmánybíróság a Magyar Televízió műsora vételének előfizetési díjáról szóló 33/1991 (XII. 18.) PM rendelet alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére beadott indítványokat elutasítja.

Indokolás

I.

Két indítványozó a Magyar Televízió műsora vételének díjáról szóló 33/1991.(XII.18.) PM rendelet alkotmányellenességének megállapítását és megsemmisítését azért kérte, mert szerinte a rendelet (továbbiakban : R.) nem egy műszaki szolgáltatás igénybevételének díját szabályozza, hanem műszaki berendezésre kivetett adó, amit csak az Országgyűlés vethet ki törvény formájában.

Egy másik indítványozó álláspontja szerint az R. 4. § a) és b) pontja alkotmányellenes, mert sérti a házasság és család védelméről szóló, valamint a hátrányos megkülönböztetés tilalmát deklaráló alkotmányos tételeket, amelyeket az Alkotmány a 15. §-ában és a 70/A. §-ában fogalmaz meg. A házasság és a család intézményét szerinte azért sérti a jogszabály 4. § a) és b) pontja, mert a díjfizetés alóli mentesítés csak az egyedül élő 70 éven felüli személyekre, illetve azokra a házaspárokra vonatkozik, akik mindketten 70 éven felüliek. Az Alkotmány diszkriminációt tiltó 70/A. § (1) bekezdésére azért hivatkozik, mert a házasságban és a házasságon kívül élő 70 éves állampolgárok között a szabályozás hátrányos megkülönböztetést tesz.

II.

Az indítványok nem megalapozottak.

1. Az indítványozók által támadott rendeletnek a címe is tartalmazza, hogy a Magyar Televízió műsora vételének előfizetési díjáról, tehát egy szolgáltatás ellenértékéről és nem adóról van szó. Abból, hogy a rendelet az előfizetési

díj mértékét "televíziókészülékenként" határozza meg, az adójelleg nem következik. A rendelet 3. §-a szerint ugyanis többek között nem kell előfizetési díjat fizetni az ugyanazon helyen üzemben tartott második és további készülékekért. Önmagában az, hogy a rendelet szóhasználata szerint készülékenként, illetve készülékért kell díjat fizetni, nem változtat azon a tényen, hogy a díj a műsor vételére ad jogot és annak ellenértéke. A jogalkotó fogalmazási stílusa, a jogszabály szövegezése, illetőleg a szóhasználata ugyanis önmagában nem eredményez alkotmányellenességet, ez csak akkor válhat alkotmányellenessé, ha a szabályozás anyagi alkotmányellenességhez vezet. Tekintettel arra, hogy a támadott rendelet nem adó vagy adó jellegű kötelezettséget állapított meg, az nem ütközik az 1987. évi XI. törvény 4. § c) pontjába, tehát alkotmányellenesnek nem minősíthető és megsemmisítése ez okból nem indokolt. Az egyes programok vételi lehetőségének kizárása és az előfizetési díjnak a venni kívánt műsorokhoz kapcsolása a megfelelő műszaki feltételek megteremtéséig nem lehet a valóság talaján nyugvó jogi szabályozás tárgya és így az alkotmányossági vizsgálat szempontjából nem szolgálhat.

2. Az előfizetési díj megfizetése alóli mentességgel kapcsolatban az Alkotmánybíróság már több határozatában kifejtette, hogy valamely kötelezettség alóli mentesülésre vagy kedvezményre jogosultság az adott társadalmi csoporthoz tartozás következménye, nem tekinthető szerzett, örökös jognak. A kedvezmény az e körbe való bekerüléssel kezdődően vehető igénybe, a jogosultság az e körből való kikerüléssel megszűnik, illetve az egyik kedvezményezett körből a másikba történő átkerülés a korábbi kedvezmények elvesztésével és újabb kedvezmények megszerzésével járhat. (1326/B/1990/4. AB határozat.)

Azzal is több határozatban - részletesen a 61/1992.(XI.20.) AB határozatban - foglalkozott már az Alkotmánybíróság, hogy az Alkotmány 70/A. §-ában garantált jogegyenlőség lényege : az állam, mint közhatalom, s mint jogalkotó köteles egyenlő elbánást biztosítani a területén tartózkodó minden személy számára, de a jogegyenlőség nem jelenti a természetes személyeknek a jogon kívüli szempontok szerinti egyenlőségét is. Az állam joga -, s egyben bizonyos körben kötelessége is -, hogy a jogalkotás során figyelembe vegye az emberek között ténylegesen meglévő különbségeket. Az Alkotmány 70/A. § (1) bekezdése ugyanis nem bármifajta különbségtételt tilt, - egy ilyen általános tilalom összeegyeztethetetlen lenne a jog rendeltetésével -, hanem csupán az emberi méltósághoz való jogot sértő megkülönböztetéseket.

A mentességek és kedvezmények meghatározásánál a jogalkotót széleskörű mérlegelési jog illeti meg. Ennek gyakorlása során tekintettel lehet bizonyos az Alkotmányban is nevesített jogokra, de ezen túlmenően érvényre juttathat az Alkotmányból közvetlenül le nem vezethető, esetenként rövid távra irányadó gazdaságpolitikai, életszínvonalpolitikai,

szociálpolitikai és egyéb célkitűzéseket. Ekként tehát, noha a jogalkotót a mentességek és kedvezmények megállapításánál is kötik az Alkotmányban meghatározott jogi korlátok, a jogalkotói mérlegelésnél nem a jogi, hanem az egyéb szempontok játsszák a meghatározó szerepet. Ebből eredően az esetleges helytelen, a társadalom érdekeivel ellentétes tartalmú mérlegelés is elsődlegesen politikai felelősséget von maga után.

A kifejtettekből következik, hogy a kedvezményekre vonatkozó jogszabályi rendelkezés alkotmányossági vizsgálata során az Alkotmánybíróság hatáskörébe annak ellenőrzése tartozik, hogy a jogalkotó mérlegelési jogának gyakorlása során nem került-e ellentétbe az Alkotmány valamely rendelkezésével, s az Alkotmánybíróság nem jogosult a jogalkotói mérlegelés célszerűségi - pl. gazdaságpolitikai - szempontja felülbírálatára.

Mindezeket figyelembevéve az Alkotmánybíróság az indítványokat elutasította.

Dr. Schmidt Péter
alkotmánybíró

Dr. Vörös Imre
alkotmánybíró

Dr. Zlinszky János
előadó alkotmánybíró